

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Вищий навчальний заклад
«УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. ректора вищого
навчального закладу «Український
католицький університет»

_____ о. Б. Прах

« ___ » _____ 2017 р.

Розглянуто на засіданні
Вченої ради Вищого навчального
закладу «Український католицький
університет»

Протокол №
Від

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА:
«Клінічна психологія
з основами когнітивно-поведінкової терапії»

Код та найменування спеціальності: *галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»;*
спеціальність – 8.053 «Психологія»

Рівень вищої освіти: магістр

Форма навчання: денна

Загальний обсяг у кредитах ЄКТС 120 кредитів ЄКТС (1 рік 10 місяців)
(термін навчання):

ЗМІСТ

ПОТРЕБИ У ВПРОВАДЖЕННІ ТА ПОТЕНЦІАЛ ПРОГРАМИ	3
Суспільна потреба у запровадженні програми	3
Світовий досвід та вітчизняні перспективи підготовки фахівців за напрямком програми ...	3
Обґрунтування запровадження програми в Українському католицькому університеті	4
ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ	6
Опис програми	6
Ціль програми	6
Характеристика програми.....	6
Працевлаштування випускників програми та продовження освіти	7
Стиль та методика навчання.....	7
Програмні компетентності.....	8
Програмні результати навчання.....	8
МОДУЛЬНО-КРЕДИТНА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ	9

ПОТРЕБИ У ВПРОВАДЖЕННІ ТА ПОТЕНЦІАЛ ПРОГРАМИ

Суспільна потреба у запровадженні програми

Україна переживає нелегкі випробування, основні причини яких – реальна та інформаційна війна з їх наслідками. Людські втрати та травми, вимушені переселення, постійний стрес через хвилювання за життя та здоров'я близьких і рідних загострюють наше усвідомлення важливості підтримки і відновлення психічного здоров'я нації.

Війна з її психотравмуючим впливом призвела до усвідомлення важливості розвитку фахових програм допомоги особам з посттравматичним стресовим розладом. Масові переселення зацентрували увагу на необхідності системного сприяння психологічній адаптації дітей та дорослих до нових умов життя і праці. Масовані спотворення інфопростору змушують шукати стратегії психологічного убезпечення населення та розвитку критичного мислення. Втім, посттравматичні розлади, проблеми адаптації та потреби психологічного захисту насправді є лише вершинами айсбергу, які з'явилися на видноколі через пережиті українцями стреси та неготовність фахівців відповісти на ці виклики. Вирішення потребують й інші проблеми психічного здоров'я, зокрема йдеться про тривожні розлади широкого спектру, депресії, залежності від психоактивних речовин та інше. Так, за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я на 2013 р. (останні наявні в базі ВООЗ на цей момент) Україна є третьою країною в Європі за поширеністю психічних розладів. Йдеться про те, що понад 4,5% відсотка населення мають офіційно встановлений діагноз. З огляду на події останніх років, складнощі обліку, а також традиційні побоювання населення звертатися за допомогою до фахівців у сфері психічного здоров'я, – можна припустити, що цей відсоток є значно більшим.

Шляхом вирішення згаданих проблем є розробка та впровадження якісної сучасної, такої, що відповідає міжнародним стандартам, програми розвитку усієї сфери охорони психічного здоров'я. Звісно, що основним її компонентом є фахівці високої кваліфікації. І це як спеціалісти лікарського фаху, зокрема психіатри, неврологи; так і немедичні працівники – клінічні психологи, психологи системи освіти, соціальні педагоги тощо. Другий компонент – ефективна система координації взаємодії таких фахівців, яка базується на чіткому розподілі обов'язків та компетенцій. Третій компонент – науково-дослідна інфраструктура, яка дозволяє здійснювати активний пошук ефективних методів діагностики, реабілітації, психотерапії, лікування та відсіювати сумнівні.

Особлива роль у кожному з виокремлених компонентів має належати клінічним психологам, як фахівцям, які проводять первинну діагностику та надають психологічну допомогу, послуговуючись науково-обґрунтованими інструментами та допомагають у скеруванні людей до інших фахівців (психотерапевтів, психіатрів).

Світовий досвід та вітчизняні перспективи підготовки фахівців за напрямком програми

Підготовка фахівців у сфері клінічної психології сьогодні здійснюється переважно силами українських та міжнародних громадських організацій та інституцій: проводяться конференції, просвітницькі кампанії, впроваджуються програми навчання фахівців, видаються книги, розробляються клінічні настанови. Серед провідних установ, які працюють в цьому напрямку є базовані у Львові Український інститут когнітивно-поведінкової терапії, Інститут психічного здоров'я УКУ, Асоціація EMDR-Україна. Згадані організації пропонують акредитовані на міжнародному рівні системи навчання та науково-обґрунтовані методи, зокрема у сфері когнітивно-поведінкової терапії. Зауважимо, що інструменти когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) є методами першого вибору у роботі з великою кількістю психологічних проблем та розладів, а сам підхід включений у систему страхування психічного здоров'я більшості європейських країн та входить до основних протоколів, рекомендованих провідними у сфері психічного здоров'я світовими організаціями, зокрема Американської психологічної асоціації, Великобританського національного інституту здоров'я та якості допомоги, Національного інституту психічного здоров'я США.

Активний розвиток когнітивно-поведінкової терапії та її включення до міжнародних протоколів, спричинений, перш за все, базуванням підходу на даних наукових досліджень та,

відповідно, науковому обґрунтуванню та перевірці ефективності усіх інтервенцій. Варто згадати про такі провідні науко-дослідні центри, які займаються вивченням ефективності когнітивно-поведінкової терапії: оксфордські центри вивчення тривожних розладів та травми, а також досліджень харчових розладів (Oxford Centre for Anxiety Disorders and Trauma, The Centre for Research on Eating Disorders at Oxford); дослідницькі групи когнітивно-поведінкової теорії та терапії, психології здоров'я, харчових розладів при Королівському коледжі Лондона (CBT Theory & Therapy Research Group, Health Psychology Research Group, Eating Disorders Research Group); центр вивчення тривоги та пов'язаних із нею розладів Бостонського університету (Center for Anxiety and Related Disorders); центр розвитку психотерапевтичних досліджень університету Єллі (Psychotherapy Development Research Center).

Найпоширенішою практика підготовки магістрів спеціалізованих у когнітивно-поведінковій терапії є у Великобританії. Майже усі провідні виші мають такі магістерські програми, до прикладу фахівців у сфері дорослої, дитячої, підліткової когнітивно-поведінкової терапії готують Оксфордський університет, Нотінгемський, Університетський коледжі Лондона та Дубліна, Університет Дербі та багато інших. Ситуація зумовлена даними досліджень, проведених вченими Британського інституту психіатрії і Королівського коледжу Лондона, за якими економічні втрати від потерпання населення від психічних розладів налічують сотні коло смільйонів фунтів стерлінгів на рік, тоді як їхня профілактика, своєчасне виявлення та терапія повертає усі інвестиції у підготовку фахівців і не лише заощаджує країні кошти, а сприяє її економічному розвитку.

З огляду на активну діяльність в Україні, зокрема Львові та області Українського інституту КПП та акредитацію його членства у Європейській асоціації КПП, можемо свідчити про напрацювання базису для впровадження у регіоні академічної програми підготовки психологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», спеціалізації: «Клінічна психологія з основами когнітивно-поведінкової терапії». Гарантією її розвитку є готовність Інституту до інформаційної, методичної та кадрової підтримки такої програми. Зокрема йдеться про викладання спеціалізованих курсів, а також супервізорський супровід студентської практики у відповідності до міжнародних стандартів.

Зауважимо, що психологічна освіта в цілому є доступною на ринку освітніх послуг України. Йдеться не лише про розвиток спеціальності як такої, а про утворення психологічних шкіл із власною спеціалізацією. У Львівській області підготовку фахівців-психологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціалізацією у клінічній психології здійснює Львівський національний університет ім. Івана Франка. Однак фокусування навчальної програми та можливість дослідницької роботи, клінічної практики та міжнародної сертифікації у найзатребуванішому у світі клінічному підході (когнітивно-поведінковій терапії) не пропонує жоден з навчальних закладів України.

Аналіз регіональних і загальнодержавних потреб, а також врахування актуальної ситуації розвитку України дозволяє стверджувати про необхідність підготовки фахівців за освітньою програмою «Клінічна психологія з основами когнітивно-поведінкової терапії».

Обґрунтування запровадження програми в Українському католицькому університеті

Український католицький університет планує реалізовувати освітню послугу за напрямом підготовки «Психологія», спеціалізації «Клінічна психологія з основами когнітивно-поведінкової терапії» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» орієнтуючись не лише на сучасні світові стандарти в галузі психології, психотерапії, соціальної роботи та психічного здоров'я, а й з урахуванням актуальної ситуації в нашій державі, а також специфіки регіонального рівня та запиту, використовуючи комплексний підхід із поглибленими вивченням проблем психологічної травматології, адаптації, реабілітації, а також психологічного захисту від руйнівних інформаційних впливів.

Український католицький університет має відповідне сучасне програмне забезпечення, необхідне для здійснення професійної діяльності в гуманітарній та суспільно-політичній галузі. У складі Українського католицького університету працюють наукові інститути: Міжнародний інститут етики та проблем сучасності, Інститут релігії та суспільства, Інститут

родини та подружнього життя, Інститут психічного здоров'я, основними завданнями яких є прирощення наукового та практично орієнтованого знання щодо позитивного та здорового розвитку людини, родини, суспільства шляхом реалізації наукових проєктів та освітніх програм для фахівців у сфері охорони здоров'я. В структурі УКУ також діють Львівська бізнес-школа та Інститут лідерства та управління, працівники яких забезпечать добру підготовку управлінців з усіх сфер буття соціуму. З 2016 р. заплановано також відкриття психологічної клініки.

В цілому УКУ має добру базу для розгортання наукової, навчальної та практичної діяльності студентів, які від самого початку залучаються до відповідних проєктів та програм згаданих структур.

Український католицький університет здатен запропонувати власне інноваційне бачення підготовки магістрів психології, яке відповідає актуальному запиту суспільства, потребам ринку та ґрунтується на сучасних світових досягненнях у сфері психічного здоров'я.

ПРОФІЛЬ ПРОГРАМИ

Опис програми

<i>Спеціалізація:</i>	Клінічна психологія з основами когнітивно-поведінкової терапії
<i>Код та найменування спеціальності:</i>	галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»; спеціальність – 8.053 «Психологія»
<i>Рівень вищої освіти:</i>	магістр
<i>Форма навчання:</i>	денна
<i>Загальний обсяг програми:</i>	120 кредитів ЄКТС
<i>Термін навчання:</i>	1 рік 10 місяців
<i>Вищий навчальний заклад:</i>	Український католицький університет

Ціль програми

Підготовка фахівців для практичної та науково-дослідної роботи у сфері клінічної психології, з глибокими знаннями проблем психічного здоров'я та належними навичками когнітивно-поведінкових інтервенцій.

Характеристика програми

<i>Предметна область програми, напрям</i>	Область психічного здоров'я. Психічне здоров'я та його розлади. Класифікація і діагностика психічних розладів. Нейрофізіологічні основи психічного здоров'я. Збереження та відновлення психічного здоров'я. Пропедевтика психічних розладів. Фахова допомога при психічних розладах. Напрямок клінічної психології. Діагностична, просвітницька, консультаційна, психотерапевтична робота психолога по збереженню та відновленню психічного здоров'я та сприянню у вирішенні психологічних проблем.
<i>Фокус програми: загальна, спеціальна</i>	Загальна підготовка у сфері клінічної психології. Набуття сучасних, актуальних, науково верифікованих знань. Спеціалізація у когнітивно-поведінковій терапії. Оволодіння навичками організації терапевтичного процесу та комплексної роботи з основними типами психічних розладів та поширеними психологічними проблемами.
<i>Орієнтація програми</i>	Практична підготовка до роботи з основними типами психічних розладів та поширеними психологічними проблемами. Організація та проведення наукових досліджень з проблем психічного здоров'я та психологічної допомоги. Програма містить три основних компоненти, до яких належать: <ul style="list-style-type: none"> - теоретична підготовка (викладання дисциплін гуманітарного, соціально-економічного, фундаментального, природничо-наукового та професійного циклів); - практично-професійна підготовка (клінічна психологічна практика різної специфіки – діагностична, просвітницька, консультаційна з супервізорським супроводом); - науково-дослідницька підготовка (науково-дослідницька практика як участь студентів у науково-дослідних проектах та підготовка і захист магістерського дослідження).
<i>Особливості програми</i>	У разі успішного завершення програми студенти отримують диплом державного зразка за спеціальністю «Психологія» та сертифікат консультанта у методі когнітивно-поведінкової терапії Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії.

Працевлаштування випусників програми та продовження освіти

Щодо майбутнього працевлаштування, то магістри психології можуть займати **низку посад у відповідності з Класифікатором професій України (ДК 003:2010)**.

Працевлаштування випусників програми

Розділ 1. Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери: завідувач центральної психолого-медико-педагогічної консультації – 1229.6; начальник центру (психологічного забезпечення, соціально-трудова реабілітації дорослих, з надання соціальних послуг тощо) – 1229.7; завідувач психолого-медико-педагогічної консультації – 1229.7; головний психолог – 1232.

Розділ 2. Професіонали: консультант психолого-медико-педагогічної консультації – 2340; експерт-психолог судовий – 2429; науковий співробітник – 2445.1; практичний психолог, психолог – 2445.2.

Випускники програми можуть продовжувати освіту в такий спосіб:

Продовження освіти випусниками програми

- **вступати до аспірантури:** провадити наукові дослідження та захищати дисертації з метою здобуття наукового ступеня;
- **продовжити навчання в Українському інституті когнітивно-поведінкової терапії** з метою повної сертифікації як психотерапевта та супервізора, отримання міжнародної сертифікації від Європейської асоціації когнітивно-поведінкових терапій (ЕАСВТ);
- **отримати поглиблену спеціалізацію та міжнародну акредитацію у методах базованих на КПТ від провідних світових організацій та центрів** (Оксфордських центрів КПТ, майндфулнес-терапії; Міжнародного товариства схема-терапії, Європейської асоціації EMDR тощо).

Стиль та методика навчання

Модель підготовки магістрів психології має такі особливості, спрямовані на підготовку конкурентоспроможних фахівців:

Підходи до викладання та навчання

- **наявність високо-кваліфікованого професорсько-викладацького складу**, зокрема залучення для викладання навчальних дисциплін провідних науковців та фахівців-практиків міжнародної акредитації у сфері когнітивно-поведінкової терапії та суміжних напрямків;
- **активне залучення студентів до клінічної практики** на базі центру психологічного консультування Інституту психічного здоров'я УКУ, центру розвитку дитини «Коло сім'ї», паліативного відділення шпиталю ім. Митрополита А. Шептицького, навчально-реабілітаційного центру «Джерело» тощо.
- **супервізорський супровід та контроль якості клінічної практики** студентів акредитованими фахівцями Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії;
- **співпраця зі світовими дослідницькими та академічними центрами** у сфері психічного здоров'я, участь у спільних проектах та програмах, залучення іноземних фахівців до очного та веб-викладання навчальних курсів, онлайн-консультацій та реального спілкування із студентами.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів програми базується на аналізі знань та компетенцій і включає:

Система оцінювання

- **письмові екзамени та заліки** (переважно у тестовій формі з метою об'єктивізації процесу оцінки);
- **усні екзамени та заліки** (у формі дискусій, презентацій, стендових доповідей, круглих столів, демонстрації практичних навичок тощо);
- **супервізорську оцінку ефективності клінічної практики** (деталізований відгук супервізора про роботу студента на основі аналізу аудіо- та відеозаписів сесій, протоколів роботи тощо);
- **захист магістерської роботи.**

Програмні компетентності

<i>Загальні</i>	<p>Здатність діяти на основі професійної етики та засадах християнської моралі. Прийняття та реалізація рішень на базі положень кодексу професійної етики та з огляду на загальнолюдські християнські цінності.</p> <p>Здатність до оволодіння сучасними науково-обґрунтованими знаннями. Вміння шукати достовірну інформацію, спиратися на дані наукових досліджень, здатність до критичного аналізу.</p> <p>Здатність до планування та проведення наукових досліджень на достатньому рівні. Володіння методологією та технікою наукового дослідження, вміння планувати, проводити та обробляти дані досліджень.</p> <p>Здатність приймати обґрунтовані рішення. Готовність до опрацювання значної кількості джерел, консультацій з фахівцями та емпіричної перевірки даних в ході прийняття рішень.</p> <p>Критичне та вичерпне розуміння предметної області. Глибокі теоретичні знання в сфері психічного здоров'я та суміжних областях.</p> <p>Здатність працювати в моно- та мультидисциплінарних командах у сфері психічного здоров'я. Готовність до співробітництва, конструктивного сприйняття критики, обстоювання власної думки.</p>
<i>Фахові</i>	<p>Здатність мотивувати людей та надихати у збереженні і відновленні психічного здоров'я. Вміння підтримувати, показувати перспективи, надавати мотивуючий зворотній зв'язок, провадити просвітництво.</p> <p>Здатність до ефективної організації психологічної практики. Вміння організовувати власну діяльність та обирати напрямки саморозвитку на базі аналізу ринку психологічних послуг, суспільного запиту та потреб.</p>

Програмні результати навчання

<i>Обстеження, діагностика, розуміння клінічного випадку:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - вміти аналізувати причини психічних розладів і психологічних проблем, визначаючи вплив різного роду чинників (соціальних, культурних, релігійних, політичних тощо); - демонструвати належні вміння ведення діагностичної бесіди та інтерв'ювання, володіти навичками ефективного спілкування; - володіти валідними діагностичними інструментами, належним чином інтерпретувати діагностичні дані; - будувати діагностичне формулювання, встановлювати терапевтичні цілі та планувати терапію у моделі когнітивно-поведінкової терапії; - доповнювати модель когнітивно-поведінкової терапії іншими з метою оптимального розуміння випадку і вибору найефективніших стратегій. - мати належні знання і практичні навички щодо застосування когнітивно-поведінкових інтервенцій, з науково-доведеною ефективністю при роботі з основними проблемами та розладами;
<i>Ведення терапевтичного процесу, застосування когнітивно-поведінкових інтервенцій:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - знати та використовувати інші підходи, за наявності наукових даних та доказової бази щодо їх ефективності; - провадити психоедукацію клієнтів щодо проблем та ефективності терапії, пояснювати цілі та стратегії роботи; - навчати клієнтів необхідних технік та планувати систему домашніх завдань з метою розвитку навичок самопомоги; - здійснювати моніторинг ефективності терапії. - будувати партнерський стосунок з клієнтом;
<i>Побудова, підтримка та завершення терапевтичного стосунку:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - встановлювати і утримувати належні етико-професійні межі практики; - оцінювати наявність ризику стану та дій клієнта для нього самого, терапевта чи інших осіб і ефективно реагувати у відповідних випадках; - усвідомлювати вплив власного стану, особистісних рис і цінностей на терапевтичний процес та оперативно вирішувати можливі; - вміти вчасно завершувати терапевтичні стосунки, передавати клієнта іншим фахівцям, бути готовим отримати супервізорську підтримку.

МОДУЛЬНО-КРЕДИТНА СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

	Навчальні дисципліни, практики (змістові модулі)	Кредити ЄКТС
I. Цикл загальної підготовки		
Обов'язкові навчальні дисципліни	Християнство: віра, богослужіння, мораль (знайомство з основами християнства)	3
	Християнська духовність (поглиблення розуміння взаємодії духовності та психологічної науки і практики)	3
II. Цикл професійної підготовки		
Обов'язкові навчальні дисципліни	Основи психічного здоров'я (вивчення дитячої, юнацької та дорослої психіатрії, нейробіологічних основ психічного здоров'я та основ психофармакології)	15
	Дослідницькі методи в сфері психічного здоров'я (розвиток навичок аналізу та використання результатів наукових досліджень у клінічній практиці; здійснення власних досліджень у відповідності до світових стандартів)	9
Дисципліни вибору освітньої програми	Діагностика психічного здоров'я та його розладів (оволодіння сучасними підходами та основними методами і методиками діагностики розладів психічного здоров'я на основі DSM-5)	15
	Методи підтримки психічного здоров'я в організаціях (оволодіння вміннями діагностики та промоції психічного здоров'я, превенції його розладів, надання допомоги при розладах психічного здоров'я)	15
Дисципліни вільного вибору студента	Громадське психічне здоров'я (вивчення глобальних стратегій підтримки психічного здоров'я населення та організації системи охорони психічного здоров'я, розробка політик у сфері психічного здоров'я)	15
	Основи когнітивно-поведінкової терапії (оволодіння базовими навичками когнітивно-поведінкової терапії для розуміння специфіки роботи з поширеними розладами та проблемами та плекання психологічного добробуту, стресостійкості та особистісного зростання)	
Практика	Діагностична практика	6
	Просвітницька практика	3
	Консультаційна практика	15
	Науково-дослідницька практика	6
Державна атестація	Магістерська робота	15